

Danske Kommuner den 17. marts 2020

Kig mod landdistrikterne – vi er en del af løsningen

Af Steffen Damsgaard, tirsdag den 17. marts 2020 kl. 08.30

Mandag den 9. marts præsenterede Klimarådet sine længe ventede anbefalinger til, hvordan hele Danmark når i mål med en 70 pct. CO2-reduktion i 2030. Planen er samlet i den 154 sider lange rapport med titlen: Kendte veje og nye spor til 70 procents reduktion - Retning og tiltag for de næste ti års klimaindsats i Danmark.

Og der er lagt op til en omfattende og helt grundlæggende omlægning af samfundet. Anbefalingerne spænder fra en generel drivhusgasafgift, udfasning af kul, mere grøn strøm og varme samt flere elbiler på vejene.

Nogle anbefalinger gavner landdistrikterne mere end andre. For eksempel vil stigende benzinpriser forringe muligheden for at bo og leve i hele landet, fordi det mange steder er nødvendigt at have 1-2 biler pr. husstand. Derfor skal fremtidens drivmidler, fx el og brint, være prisbillige. Samtidig er både infrastrukturen omkring ladestander, bilernes rækkevidde samt det nuværende prisniveau på elbiler store barrierer for at udrulle elbiler i stor stil i hele landet. Også større afgifter på oksekød er et eksempel på et område, som kan mindske væksten i landdistrikterne. For et mindre forbrug af oksekød kan koste danske arbejdspladser i landdistrikterne. Til gengæld kan dansk landbrug virkelig levere på CO2-reduktionen, hvis der politisk bliver prioriteret midler til forskning samt igangsættes en jordreform baseret på multifunktionel jordfordeling og udtagelse af lavbundjorde fra bedrifterne. Det kræver midler og finansiering politisk ikke mindst til eksempelvis værditabsordninger.

Så intet tiltag er uden bagslag.

Omstillingen til en mere bæredygtig samfundsmodel risikerer at kræve ofre af os alle sammen – også af landdistrikterne. Men målet må være, at vi kommer gennem den grønne omstilling uden tab af velfærd og konkurrenceevne. Det er helt afgørende ikke at anskue den store omstilling som en barriere for livet på landet. I stedet skal vi se det som en mulighed for at udvikle og gentænke livet i landdistrikterne. Det kræver dog også, at politikerne vil være med til at skabe de rigtige rammer for, at udviklingen kan ske.

Se bare på den førerløse transport. I begyndelsen af marts rullede de første førerløse busser ud på vejene i Aalborg Øst med et håb for fremtidens bæredygtige offentlige transport – særligt i landdistrikterne, hvor der mange steder er langt mellem busafgangene.

Hvilke muligheder er der ikke i førerløse eldrevne busser, hvis de udrulles i storskala landsbyer imellem og mellem landsbyer og centerbyer?

Eller tænk på potentialerne i grønt iværksætteri, som kan være med til at skabe et helt nyt grønt arbejdsmarked i landdistrikterne.

Men det kræver politisk prioritering at få luft under de grønne iværksættervinger. For mange grønne iværksættere oplever barrierer i arbejdet med at udvikle løsninger, som kan bidrage til CO2-reduktion i Danmark såvel som i verden. Særligt fem områder rummer barrierer for grønne iværksættere, viser en analyse fra januar 2020 foretaget af Dansk Erhverv, nemlig: Bedre samarbejde med offentlige institutioner om test af nye grønne løsninger, bedre adgang til kapital, bedre adgang til forskning, bedre adgang til talent (kvalificeret arbejdskraft) samt bedre adgang til offentlige data.

Særligt adgangen til kapital og kvalificeret arbejdskraft er velkendte problemstillinger for landdistrikternes virksomheder – også de uden en grøn profil.

Den grønne omstilling rummer muligheden for at udvikle et nyt, grønt arbejdsmarked i landdistrikterne, men skal muligheden forløses, kræver det altså politiske prioriteringer, der løser de barrierer, iværksætterne peger på. Til gengæld er det sikkert, at lokalt baserede, grønne virksomheder kan være med til at levere svar på efterspørgslen efter bæredygtige løsninger til hele landet. Derfor er de værd at hjælpe fremad.

I forlængelse heraf må jeg også runde fremtidens grønne energiproduktion, som er en hjørnesten i omstillingen og indfrielsen af CO2-reduktionsmålet.

For det er helt sikkert, at fremtidens grønne energiproduktion på land for en stor dels vedkommende vil blive placeret i landdistrikterne, som har jord til at huse enorme solcelleanlæg og vindmølleparker. Det er dog ikke nødvendigvis en glæde for naboerne, snarere tværtimod. Derfor er erfaringerne også, at borgermodstanden ofte er massiv og effektiv ved planlægningen af større energianlæg. For ingen har lyst til at have en vindmøllepark i baghaven.

Derfor er det helt afgørende at sikre en lokal inddragelse og forankring de steder, hvor fremtidens energianlæg skal placeres. Naboerne til solcelleanlæg og vindmølleparker bør ikke alene kompenseres økonomisk, de skal også tilbydes muligheden for at købe borgeranpart i energianlægget. Sådan kan vi sikre, at fremtidens grønne energianlæg også bliver en gevinst for de områder, der lægger jord og naboskab til dem. Dertil bør man indtænke placeringen af nye energianlæg i den fremtidige landfornyelse, der bør bygge på multifunktionel jordfordeling og dermed er lokalt udformet. Bosætningsmuligheder og planlægningen af energianlæg kan nemlig med fordel samtænkes på lokalt niveau.

Endelig må vi sikre, at den kæmpe andel af den vedvarende energi, som i fremtiden skal produceres af havvindmøller, bliver en drivkraft for udviklingen i mange kystkommuner. Gør vi det rigtigt, kan vi få både nye arbejdspladser og Power-to-X anlæg, der vil være fundamentet for fremtidens energiforsyning.

Der er mange områder, hvor landdistrikterne kan levere løsninger til og skabe værdi for den grønne omstilling af vores samfund. Jeg har nævnt et udpluk, men der er mange flere at tage fat i. Om lidt går forhandlingerne om klimahandlingsplanen for alvor i gang, og jeg håber, at Christiansborg vil huske landdistrikterne og sikre den nødvendige økonomi og lokale forankring, der kan gøre den grønne omstilling til en succes i hele Danmark.

Sådan forløser vi den grønne omstillings muligheder – ikke alene til gavn for landdistrikterne, men til gavn for hele landet.